



Levende **natur**



Man skyder da
flodheste!

Skånsom storindustri
i regnskoven

Made in China –
fodaftryk på naturen



Det kan koste liv og lemmer at redde naturen. Det oplevede vores WWF-medarbejder Lene Topp under sit besøg i Den Demokratiske Republik Congos regnskov.

På sin rejse mødte hun WWF-medarbejdere, der trodser militseres kugler for at sikre den natur, hvor de sidste gorillaer og flodheste lever.



Foto: Topp2

Af **Lene Topp** miljøfaglig medarbejder WWF

Man skyder da flodheste!

I årevis har tilstrømningen af flygtninge og tilstedeværelsen af guerilla-grupper gjort en egentlig forvaltning af den Demokratiske Republik Congos nationalparker mere eller mindre umulig. Og skaderne har været enorme.

et brækket skinneben, en turbanlignende bandage om hovedet og smerter i brystet. Men han er ved godt mod og må alt andet lige da også siges at være en heldig mand.

Flystyrt er alt for almindelige i DRC, men skulle man være heldig at komme både op i luften og sikkert ned igen, så lurer farerne stadig. Det er Linga et godt eksempel på. Vi møder ham på hospitalet. Han har bandager om hånden og den ene arm. Linga er parkvagt eller 'ranger' i Kahuzi Biega nationalparken, og hans arbejdsgiver er ICCN, Den Demokratiske Republik Congos nationalparks-myndighed og WWF's nære samarbejdspartner. I juni måned blev hans rangerstation angrebet af en militsergruppe, og Linga blev ramt af skud i lysken og i armen. Nu er der komplikationer, og armen skal åbnes op, så noget krudtslam kan fjernes. Men også Linga er en heldig mand. For andre af hans kollegaer har et møde med en militsergruppe været fatalt. ICCN har mistet omkring 100 mand ud af en styrke på 600 inden for det sidste årti.

Chimanuca – håbet lever

Ved ranger-stationen i Kahuzi Biega nationalparken gør ICCN's rangere honnør, da vi ankommer. Da det formelle er overstået,

Vi er dårligt nok ankommet til byen Bukavu i den østlige del af den Demokratiske Republik Congo, før det går op for os, at det at udføre WWF-arbejde i denne del af verden både er vanskeligt – og til tider yderst farligt. Vi sidder bag WWF's bevæbnede chauffør på vej til et hospital i udkanten af Bukavu. Vi skal besøge en kollega, Elie Baleke. For to dage siden var Elie og fem andre på vej ud til en af de mere fjerntliggende egne af Kahuzi Biega Nationalparken, da deres fly styrtede ned. Alle overlevede mirakuløst, men Elie ligger nu i en hospitalsseng med

kører vi af sted med rangers og militærfolk både foran og bagved. Vi skal besøge familien Chimanuca. Chimanuca er en prægtig lavlandsgorilla med sølvgrå ryg. Han har 17 koner og 12 børn,



Lene Topp besøgte Virunga og Kahuzi Biega nationalpark og byerne Goma og Bukavu i Den Demokratiske Republik Congo.

hvoraf 11 er under to år. Så der er liv i lejren, når der tumles og leges og hvæse-grines. Vi møder ham og to af hans mindre sønner i et stykke bambusskov, hvor de mæsker sig i friske skud. Chef-ranger Begene forklarer os, at Kahuzi Biega dækker et areal på 6000 km² fordelt i en lavlands- og en højlandssektor, men at det i øjeblikket kun er den mindre højlandssektor, som ICCN kontrollerer. – Størstedelen af lavlandssektoren er totalt ude af kontrol, konstaterer han opgivende. Der hersker krigsherrer og militser, såsom Mai Mai og Interahamwe, der stod bag folkemordet i Rwanda – og alle tager flittigt for sig af områdets naturressourcer i form af dyrebare mineraler og kød fra vilde dyr. Mange fattige unge går faktisk med i militsergrupperne, fordi de dér får noget at spise hver dag.

Dyrenes Killing Fields

Robert, der er guide i Kahuzi Biega-parken, fortæller, at der før krigen var seks gorillagrupper, der var vænnet til mennesker, og som blev brugt til turisme.

– Dengang havde vi 7000 besøgende om året. Nu har vi næsten ingen, fortæller Robert. Alle seks gorillagrupper blev dræbt under krigen, og samme skæbne tilfaldt en del af parkens andre gorillaer. Antallet af gorillaer i højlandssektoren er faldet fra 270 til 170 individer – og i lavlandssektoren står det endnu værre til.

Vi bliver vist ind i et rum, der henleder tankerne på massegrave som Killing Fields. Rummet er fyldt med knogler og kranier, ikke fra mennesker, men fra dyr. Et enkelt gorillakranie ses hist og her, men synet af enorme elefantkranier er altoverskyggende. Begene fortæller os, at der før krigen var omkring 350 elefanter i højlandssektoren, men under en nylig optælling fandt man kun seks.

Blodige produkter

Tilstedeværelsen af værdifulde mineraler vejer tungt i forbindelse med Den Demokratiske Republik Congos skæbne. Invasioner og krige er blevet sponsoreret af lande og firmaer, der har haft en interesse i disse produkter samt af krigsherrer, der har kæmpet for at opretholde kontrollen over ressourcerne. Det er diamanter, guld, og cobalt (til atom-, rum- og forsvarsindustrien) der er tale om, men også om coltan, der findes i de mobiltelefoner, vi alle render rundt med samt i de lige så velkendte playstations. Der er altså et direkte link mellem de produkter, der findes i vores dagligdag, og de konflikter, der foregår i det centrale Afrika.

80% af verdens coltan-reserver findes i Den Demokratiske Republik Congo, men Rwanda har siden 1998 sat sig på både minedrift og handel med Den Demokratiske Republik Congos coltan. Det er også hovedsageligt via Rwanda, at coltan bearbejdes og sendes ud til verdens tele- og elektroniske industrier.

Konflikten i Den Demokratiske Republik Congo er blevet kaldt for verdens mest negligerede kritiske situation. Siden 1996 er mellem seks og syv millioner mennesker blevet dræbt som konsekvens af konflikter og krige – og, som artiklen beskriver, er det også gået hårdt ud over truede dyrearter.



Foto: Toppx2

– Årsagerne til drabene har været mange. En del er blevet spist, men mange er også dræbt udelukkende, fordi de udgjorde en indtægtskilde for landet, og fordi man ønskede at skade os, mener Robert. Nu har Kahuzi Biega to nye tilvænnede gorillagrupper, så man er klar, hvis turister igen skulle få mod på at besøge Den Demokratiske Republik Congo. Den ene gruppe er Chimanucas, hvis navn passende betyder 'håb'.

Virungas sidste flodheste?

Vi er sejlet over Kivu-søen til Goma, hovedstad i Nord-Kivu-provinsen og indgang til Afrikas ældste nationalpark Virunga.

Vi kører nordpå i timevis ad hullede veje, der ændres til et ælte af mudder efter et enormt regnskyl. Vi kører så langt, vi kan, og ender ved grænsebyen Ishasha. Her drejer vi af til venstre forbi et skilt med 'Parc National Virunga'. Bilen suser hen over en højslette med antiloper, bøfler og elefanter og stopper først, da vi er ved Lulimbi, hvor faldefærdige bygninger, der tidligere indeholdt en forskningsstation, nu er base for en gruppe ICCN-rangere.

En ung ranger følger os ned til Ishasha-floden, der danner landegrænse mod Uganda. I vandet ligger flodheste. De åbner de enorme gab, de grynter, de dykker – og synes at nyde livet - uvidende om, at denne dag kan blive deres sidste. For tiden er det nemlig livsfarligt at være flodhest i Virunga. En ranger fortæller os, at Mai Mai-militser i mandags dræbte 15 flodheste. Dagen efter tog de syv. I dag er det onsdag, og inden dagen er omme, er endnu to flodheste døde.

Augustin fra WWF i Goma fortæller, at der for 30 år siden fandtes 29.000 flodheste i Virunga.

– Men under vores optælling i 2003 var antallet dalet til omkring 1300 dyr, og i 2005 fandt vi kun 887 dyr, konstaterer han. Virungas sidste flodheste kan altså meget vel være dræbt i skrivende stund. Den samlede opgørelse for september 2006, hvor vi besøgte Virunga, kom op på 172 dræbte flodheste.

Kødet sælges på det lokale marked, men det antal, der dræbes lige nu, har fået priserne til at falde drastisk, og dræbte dyr ligger i solen og rådner. Så hvorfor? Augustin forklarer, at årsagen er, at flodhestenes kæmpe hjørnetænder bliver solgt som elfenben.

Flodhestens gødning er essentiel for den økologiske balance i mange af Afrikas floder, søer, og vådområder. Et tab på 29.000 flodheste i Virunga inden for få årtier betyder en nedgang i næring i vandet på flere hundrede tons dagligt – og i sidste ende går det ud over fiskebestandene. Fiskerne omkring den nærliggende Lake Edward har længe klaget over manglen på fisk, så konsekvensen kan allerede mærkes.

Trætte og sultne helte

Vi får en snak med ICCN's rangere. De er høje og lave, unge og gamle – og alle med forskelligt tøj og gummistøvler eller flipflops på fødderne – af og til i to farver. Dette er en fattig kolonne.

– Vi har ikke noget ordentligt tøj, og vores våben er ved at være slidt op, og så er vi også frygteligt sultne, fortæller en af rangerne.

Men de fortæller også, at de fortsat er opsatte på at beskytte parkens beboere – omend de er lidt trætte og ofte bange. Så sent som i går blev de beskydt, og tre af deres kollegaer er blevet dræbt under konflikten. Sidste nat overfaldt Mai Mai-militsen en gruppe rangere og forsvandt med deres geværer. Og sådan kan de blive ved.

Skulle de nyligt afholdte demokratiske valg varsle mere rolige tider for Den Demokratiske Republik Congo, vil der stadigt gå lang tid, inden de sidste flygtninge og militser er ude af de beskyttede naturområder – og kampen om landets dyrebare ressourcer vil ikke blive opgivet fra dag til dag. Så de beundringsværdige og modige folk fra WWF og ICCN har nok endnu ikke stået foran det sidste gevær. Uden folk som Linga, Elie og deres kollegaer ville situationen i Den Demokratiske Republik Congos nationalparker se meget værre ud. ■

Er demokratiet kommet til Den Demokratiske Republik Congo?

Den Demokratiske Republik Congos historie handler om konflikter, udbytning og krige. Først under den belgiske Kong Leopold II's brutale ejerskab (1890-1910), hvor mellem 5 og 8 millioner mennesker blev dræbt. Senere under Mobutu

Sese Seko, der i 32 år hårdhændet udbyttede og styrede landet (den-gang Zaire). Mobutu blev i 1997 tvunget fra posten af Laurent-Désiré Kabila, men allerede året efter invaderede Rwanda og Uganda landet, og en femårig krig med involvering af Angola, Namibia, og Zimbabwe indledtes.

Også denne krig kostede millioner af mennesker livet. I 2001 blev Laurent Kabila myrdet, og hans søn Joseph Kabila overtog faderens post. Den unge Kabila indledte en proces hen i mod demokratiske valg. I 2006 valgte Den Demokratiske Republik Congos befolkning for første gang deres

politikere og præsident. Der var 33 kandidater til præsidentposten – langt de fleste med en baggrund i rebellgrupper - men den unge Kabila løb med sejren. Nu kan befolkningen blot håbe på, at han vil leve op til den tiltro, de har vist ham.



1



2



3



4

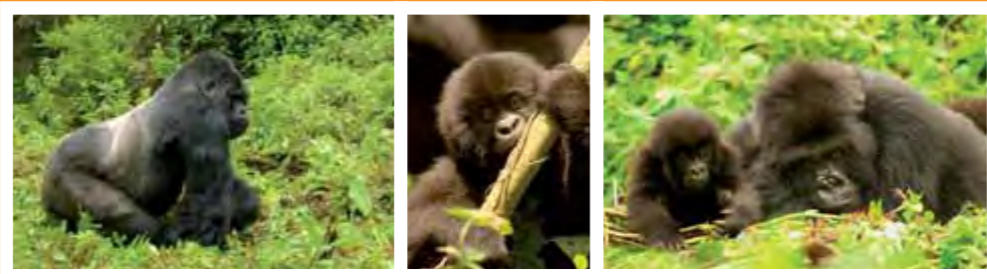


5



6

1: Konfiskerede elfenben. Salg af mineraler og elfenben til mange dele af verden har været med til at holde gang i landets konflikter. 2: WWF's kollega Elie i sin hospitalsseng efter flystyrtet. Flyene er ofte forældede, men da de fleste veje er brudt sammen, er luftvejen ofte eneste mulighed ud til fjertliggende egne. 3: En af Virunga nationalparkens rangere i fuldt udstyr med cykel, et gammelt gevær, udslidt tøj og flipflops på fødderne. 4: På vej til Kahuzi Biega nationalparken med militær og rangere både foran og bagved. Militserne er aldrig ret langt væk i disse egne af verden, så man må passe på. 5: Chef-ranger Begene og turistlederen Robert viser rundt i Tshivanga-stationens rædselskabinet. De mange dyr er blevet dræbt under de konflikter og krige, der har plaget landet. 6: Lene med sine kollegaer i Den Demokratiske Republik Congo.



Af **Anne Buch Christensen** marketing- og fundraisingmedarbejder, WWF

Operation Oskar

På en bjergtop dybt inde i Centralafrikas regnskov lever den nu voksne gorilla Oskar og hans familie. De har det godt. Den frodige jungle byder på rigelige mængder af friske skud, blade, stængler og bær. Men Oskar hører til klodens absolut mest sjældne og truede dyr, nemlig bjerggorillaen. Der er kun ca. 700 bjerggorillaer tilbage, og de lever i Rwanda, Den Demokratiske

mærke deres penge til et helt konkret projekt. Siden har Operation Oskar udviklet sig til at omfatte flere aber end Oskar og hans flok.

Lang vej endnu

De største trusler mod gorillaerne er krybskytteri og rydning af de regnskove, som de lever i. Der findes stadig mennesker, der vil betale formuer for en levende gorillaunge, et ægte gorillakranium eller et askebæger fremstillet af en gorillahånd. Samtidig vokser behovet for landbrugsjord i takt med befolkningen, og det koster abernes levesteder.

Sponsorprogrammet Operation Oskar har, på trods af de mangeårige krige og konflikter i Centralafrika, opnået rigtig gode resultater for menneskeaberne. WWF's ihærdige arbejde har bl.a. resulteret i, at bestanden af bjerggorillaer er vokset. Bestanden i Virunga Nationalparken i Den Demokratiske Republik Congo er således vokset med 11% over de sidste 12 år. Alligevel vidner nye beretninger om, at der stadig er lang vej endnu, førend menneskets nære slægtning er sikret en fremtid. Så sent som i januar 2007 blev to fuldvoksne han-gorillaer dræbt af militser i Virunga. Sådant et tab er katastrofalt for en allerede lille bestand.

Bliv sponsor

For kun 50 kr. om måneden kan du blive sponsor for Operation Oskar. To gange om året modtager du et nyhedsbrev, der holder dig opdateret om situationen i Afrika, og som beretter om, hvordan WWF bruger dine penge til projekterne. Bliv sponsor for Operation Oskar her: www.wwf.dk/oskar. Eller ring på 3524 7855. Du kan også sende en SMS med teksten SPONSOR til 1231, så bidrager du med 25 kr.

Republik Congo og Uganda. Deres fremtid afhænger af, om det lykkes at bevare deres sidste levesteder – og beskytte dem mod krybskytter og trofæjægere. Operation Oskar er WWF Verdensnaturfondens sponsorprogram for at redde Afrikas menneskeaber. Sponsorprogrammet startede tilbage i 1995 og havde fokus på gorillaungen, Oskar, og hans familie. Programmet var den første af sin slags, hvor medlemmer kunne øre-



Foto: Toppx2

Af **Jacob Sterling** miljøfaglig chef, WWF



Foto: Kristian Krogh

Skånsom storindustri midt i regnskoven

Foto: Jacob Sterling



Tømmerfirmaer er ikke altid bare ude på at tømme regnskoven for træer. Det var med dén positive erfaring i bagagen, at WWF Verdensnaturfondens miljøfaglige chef Jacob Sterling vendte hjem fra Congos regnskov. Trods alle forhindringer er det her lykket et tømmerfirma at stable en industri på benene, der med et grønt stempel både gavner forretning og folk.

Sirenen lyder ud over landingsbanen i byen Pokola, så fodgængerne ved, at nu lander der snart et fly, og så er det om at komme væk. Landingsbanen er nemlig også en vej midt i byen, når der altså ikke lige lander eller letter et fly. Oprindeligt lå landingsbanen uden for byen, men i takt med at Pokola er vokset fra en mindre tømmer-lejr til en by med godt 13.000 indbyggere, er landingsbanen blevet omsluttet af de mange huse.

Attraktiv udpost i junglen

Det er Congos tropiske regnskov, som er grundlaget for Pokolas kraftige vækst. Tømmerfirmaet CIB (Congolaise Industrielle des Bois) er byens altoplysningsvirksomhed med sine godt 1.700 ansatte. Tømmerfirmaet, som er ejet af den danske tømmergigant Dalhoff Larsen og Horneman A/S (DLH), råder over et skovområde, der er to gange så stort som Sjælland og udgør den væsentligste økonomiske aktivitet i det nordlige Congo

med tømmerhugst og tilhørende savværker og snedkerier. Det ser umiddelbart faretruende ud, når man fra flyveren ser det kæmpe savværk i Pokola midt i et stort afrikansk regnskovsområde, der huser gorillaer, chimpanseer, elefanter og meget andet truet natur. Normalt vil et savværk af den kaliber midt i regnskoven være opskriften på en naturkatastrofe. Men sådan er det ikke i Pokola – her er skoven stadig skov, når motorsavene har forladt den, og det er